

# Pedagogers uppfattning om inskolning i förskoleverksamhet

**En kvalitativ studie om pedagogers uppfattning om olika  
inskolningsmodeller - traditionell inskolning och  
föräldraaktiv inskolning**

**Av: Linda Lindqvist**

Handledare: Frans Hagerman

Södertörns högskola | Interkulturell lärarutbildning mot förskola

Utbildningsvetenskap C

Självständigt arbete 15 hp

Förskollärarytbildningen med interkulturell profil, erfarenhetsbaserad



## Abstract

When children start preschool, it can be a big change for the whole family and for many children the first big separation in life. The first meeting of preschool takes place through introduction. In Sweden today, there are mainly two models of introduction that are being practiced - traditional introduction and parental-active introduction. Child introduction to preschool is an underdeveloped area where the views today differ among educators and researchers and a medial debate is ongoing about the pros and cons of the models. The purpose of the study was to investigate how educators perceive the different schooling models. The survey has been conducted using qualitative interviews of five educators working at different preschools. The analysis focused on the perceptions of the educators about the different education models, how they relate to them, and what the educators consider to be the most important aspect of in-school education. The result shows that the choice of education model and performance looks different at preschools. My interpretation is that the choice of education model is not based on research but on the educators' experience of the different models and that the goal of education is to be based on each child and family in order to be able to personalize the education as far as possible in the business. The study contributes to a broader understanding of how the education models are practiced in different activities, as well as the educators' perception and experience about these.

## Keywords

Introduction, traditional introduction, parental-activ introduction, attachment

## Förord

Ett stort tack till alla pedagoger som genom sin medverkan i studien bidragit med kunskap och erfarenhet om inskolning och inskolningsmodeller. Jag vill också tacka min handledare Frans Hagman som väglett mig genom arbetets gång.

# Innehållsförteckning

<b>Inledning</b> .....	<b>1</b>
<b>1. Tidigare forskning</b> .....	<b>2</b>
1.1 Förskolans historia.....	2
1.2 Inskolning i historien – en tillbakablick.....	3
1.3 Traditionell inskolning .....	5
1.4 Föräldraaktiv inskolning .....	6
1.5 Samverkan med vårdnadshavare .....	7
1.6 Tidigare forskning och debatt.....	7
<b>2. Teoretiska utgångspunkter</b> .....	<b>11</b>
2.1 Anknytning.....	11
2.2 Anknytningshieraki .....	12
2.3 Anknytningsmönster.....	12
2.4 Trygg eller otrygg anknytning .....	13
2.5 Omvårdnadskvaliteter .....	14
2.6 Mentalisering.....	14
2.7 Dagliga separationer .....	15
3. Syfte och frågeställning .....	18
<b>4. Metod</b> .....	<b>19</b>
4.1 Metodologi .....	19
4.2 Studiens tillvägagångsätt.....	19
4.3 Urval .....	20
4.4 Analys .....	21
4.5 Etiska överväganden .....	21
4.6 Metoddiskussion .....	22
<b>5. Resultat</b> .....	<b>24</b>
5.1 Pedagogernas erfarenheter och föreställningar om inskolning och olika modeller .....	24
5.1.1 Inskolningsmodeller.....	24
5.1.2 Föräldrarnas roll .....	26
5.1.4 Sammanfattning.....	28
5.2 Trygghet och anknytning.....	28
5.2.1 Pedagogens roll .....	29
5.2.2 Anknytning och trygghet under inskolning.....	30
5.2.3 Sammanfattning.....	31
5.3.1 Sammanfattning.....	33

<b>6. Diskussion.....</b>	<b>34</b>
6.1 <i>Pedagogernas erfarenhet och föreställningar om inskolning och olika inskolningsmodeller .....</i>	<i>34</i>
6.2 <i>Pedagogernas beskrivning av hur trygghet och anknytning etableras under inskolningen .....</i>	<i>35</i>
6.3 <i>Vad pedagogerna anser är det viktigaste under inskolningen.....</i>	<i>36</i>
<b>7. Vidare forskning.....</b>	<b>38</b>
<b>8. Referenslista .....</b>	<b>39</b>
<i>Bilagor.....</i>	<i>41</i>

## Inledning

I dag går en stor del av alla barn i Sverige i förskolan under de första levnadsåren. Enligt Skolverket är 84 procent av alla barn mellan ett till fem år inskrivna på en förskola i landet (Skolverket, 2018). Det första mötet med förskolan sker genom en introduktion, där barn och föräldrar får möjlighet att bekanta sig med förskolans verksamhet, nämligen inskolning. Att börja förskolan är en stor omställning för både barn och föräldrar och för många barn den första stora separationen i livet. Trots detta så är inskolningens betydelse ett underforskat område. Genom åren har det förekommit olika tankar om vad som är bäst för barnet vid inskolning och hur pedagoger ska förhålla sig under inskolningsperioden och där åsikterna går isär bland både forskare och pedagoger. Denna argumentation presenteras mer fördjupat under Tidigare forskning längre fram i min studie.

Enligt förskolans läroplan är det förskolans ansvar att varje barn ska få en god introduktion i förskolan där föräldrar ska få möjlighet till delaktighet och att en trygg och långvarig relation etableras (Lpfö 98, s 13). Att familj och barn tas emot utifrån deras förutsättningar och att pedagogerna ger barnet möjlighet att påbörja en relation och knyta an till pedagogerna. För att barn och föräldrar ska få en introduktion till förskolan har under åren olika inskolningsmodeller utvecklats som över olika lång tid introducerar barnet in i verksamheten. I förskolan används främst två modeller – traditionell inskolning och föräldraaktiv inskolning. Traditionell inskolning är den modell som har funnits längst i förskolan och pågår under cirka två veckor där barnet börjar med korta besök tillsammans med föräldern. Succesivt utökas vistelsetiden och föräldern börjar upptrappningsvis lämna barnet ensamt med en ansvarspedagog. Den föräldraaktiva inskolningen, även kallad tredagars inskolning, bygger på att föräldern är delaktig i förskolans verksamhet med barnet under tre dagar för att på fjärde dagen lämna barnet. Barnet har ingen ansvarspedagog utan pedagogerna har gemensamt ansvar för inskolningen och hela barngruppen. Oavsett modell så kan inskolningsperioden beskrivas som en period där barnet separeras från föräldern och ska samtidigt skapa en ny anknytning till någon av pedagogerna. Vissa menar att barn behöver en ny anknytning för deras fortsatta utveckling och att förskolan kan komplettera den omvårdnad och fostran som föräldern annars ger (Broberg, 2012, s 182). Då inskolningsmodellerna ser olika ut vad det gäller inskolningens längd, föräldrars roll som passiv eller aktiv, samt pedagogernas förhållningssätt under inskolningsperioden, ser jag det därför relevant att studera hur pedagoger uppfattar olika inskolningsmodeller utifrån sin egen erfarenhet och kunskap.

# 1. Tidigare forskning

## 1.1 Förskolans historia

Förskolans framväxt och utveckling i Sverige började under 1800-talet som ett svar på sociala problem i samband med industrialiseringen och inflyttning från landsbygd till städerna. Den första Barnkrubban öppnades på Kungsholmen i Stockholm 1854 på initiativ av doktor Magnus Huss som nödhjälp för fattiga mödrar som var tvungna att arbeta för familjens försörjning. Ambitionen var att ge barnen tillsyn och mat och därmed hålla dem borta från gatorna (Johansson & Åstedt, 1996, s 15).

I slutet av 1800-talet nåddes Sverige av nya pedagogiska idéer från Tyskland där Fredrich Fröbel (1782-1852) förespråkade ett lekteoretiskt fostranskoncept vilket ledde till att kindergarten (barntädgård) började inrättas. Kindergarten var öppet några timmar om dagen och drevs i rent pedagogiskt syfte ofta av privatpersoner där avgifter, oftast från bättre förmedlade familjer, finansierade verksamheten. Efterhand började det Frøbelska arbetssättet införas även i Barnkrubborna och 1904 öppnade systrarna Ellen och Maria Moberg den första Folkbarntädgården. Den vände sig till alla barn, även arbetarbarnen, som enbart behövde lägga en mindre avgift eller befrias från avgift genom att bidra på andra sätt till exempel genom skurning (Fock, 2010, s 3). Systrarna Moberg bildade 1918 efter första världskriget slut Svenska Fröbelförbundet i Norrköping för utbildning av barntädgårdsledarinnor.

Statsinspektören för fattigvård och barnavård, G.H von Koch, lade 1919 fram en motion i riksdagen där han menade att Barntädgårdar var en social nödvändighet och borde vara en del av statens uppfostringsväsende (Johansson & Åstedt, 1996, s 16). Men det skulle dröja fram till mitten av 30-talet innan verksamheten vid barnkrubbor och barntädgårdar började utredas närmare. 1935 gav Alva Myrdal ut boken Statsbarn och hon argumenterade för att samhället skulle ta ett större ansvar för barnens fostran efter nya psykologiska forskningsrön. Synen på barn och barnuppfostran förändras i takt med att barnpsykologin började göra intåg i Sverige, främst från Amerika och den amerikanske psykologen Arnold Gesells idéer. 1936 gjordes också den första kartläggningen av barnkrubbor och barntädgårdar där det visade sig att förhållandena ibland var oacceptabla med stora barngrupper, trånga lokaler utan lekmaterial och utbildad

personal som arbetade 10-12 timmar om dagen. Alva Myrdal ville inrätta ljusa och rymliga ”storbarnkammare” i bostadshusen för barn upp till sju år, som ett led i att få bort fattigvårdsstämpeln på barnkrubborna. Verksamheten skulle vara av god kvalitet och personalen skulle vara utbildad då barnen befann sig i sin viktigaste utvecklingsperiod och verksamheten riktade sig till arbetande mödrar.

Socialdemokraterna var i regeringsställning 1936 och välfärdssamhället började ta form. Bland annat togs beslut till gagn för barnfamiljer om att kvinnor som var statligt anställda fick ersättning i tre månader i samband med förlossning och året efter infördes mödrahjälpsbidraget. 1939 togs beslutet att arbetsgivare inte fick avskeda kvinnor som blev gravida eller gifte sig (Johansson & Åstedt, 1996, 24). 1944 inrättades statliga bidrag för daghem och barnträdgårdar och Socialstyrelsen blev central tillsynsmyndighet. Under 1950-1960-talet då intresset för en kollektiv fostran och pedagogisk ledd grupsamvaro ansågs vara bra för barn startade lekskola och daghem. Men det var först under 1970-talet man kan säga att utbyggandet av förskoleverksamheten startade i Sverige. Den offentliga barnsomsorgen var framför allt ett storstadsfenomen och fortfarande fanns det begränsat med platser. Under 1970-talet senare del och under 1980-talet ökade antalet förskoleplatser och 1991 beslutade riksdagen att alla barn från ett års ålder skulle ha rätt till förskoleverksamhet vilket var ett klart erkännande av förskolornas pedagogiska verksamhet. Sedan dess har det blivit fler och fler förskolor i landet och mer valmöjligheter för föräldrar att själva välja i vilken förskola de vill att deras barn ska gå. Skolverket skriver att förskolan är en pedagogisk verksamhet och har som uppgift att lägga grunden för ett livslångt lärande och stötta familjer i ansvaret för barnets fostran, utveckling och lärande (Skolverket, 2017). Vilket också ställer krav på ett gott samarbete mellan hem och förskola där introduktionen i dag lägger grunden för detta samarbete.

## 1.2 Inskolning i historien – en tillbakablick

Någon introduktion – eller invänjningsperiod för barnen när det började i Barnträdgård eller ”Storbarnkammare” förekom inte på 30-talet. Alva Myrdal ansåg att vårdnadshavare eller framför allt mödrars närvaro inte var till någon hjälp utan ”slitningarna mellan de två världarna gör att barnet inte uppför sig naturligt och inpassar sig i någondera” (Myrdal, 1935, s 138). Endast vid vissa undantagsfall borde modern vara med och finnas i närheten, till exempel om barnet var väldigt blygt (Myrdal, 1935, s 138). Första gången Socialstyrelsen berörde barnets introduktion – eller invänjning i förskolan var i Råd och anvisningar nr 16 (1963) där styrelsen menade att det



kan innebära stora förändringar för barnet att börja på Daghem. De rekommenderade därför att barnet med sin vårdnadshavare, oftast modern, borde göra besök en eller flera gånger innan barnet började sin egen vistelsetid i verksamheten. På så sätt skulle både barn och vårdnadshavare få en möjlighet att bekanta sig med den nya miljön och ett samarbete mellan vårdnadshavare och förskollärare kunde etableras. Introduktionen i daghem förlängdes efter hand men det var först genom barnstugeutredningen och familjeutredningen som introduktionen på allvar uppmärksammades.

Det var på 1970-talet som introduktionen och inskolningen fick betydelse för förskolans verksamhet då båda föräldrarna blev yrkesverksamma och antalet barn ökade i förskolan. Barnstugeutredningen (SOU 1972:26) föreslog att barnet skulle förberedas i god tid inför förskolestarten och att en av vårdnadshavarna skulle vara med de första dagarna. Introduktionen skulle omfatta flera dagar och vårdnadshavaren skulle även bjudas in att delta i verksamheten. Vårdnadshavarna skulle bli som en del i pedagoggruppen och också delta på pedagogernas fikaraster så att vårdnadshavare och pedagoger hade möjlighet att lära känna varandra. Allt för att underlätta för ett gott samarbete mellan hem och förskola och för att öka barnets och vårdnadshavarnas trygghet (Johansson & Åstedt, 1996, s 218).

Under 1980-talet började man se barn mer och mer som kompetenta och stor vikt började läggas på barns utveckling och den pedagogiska verksamheten utöver barnens behov av omsorg. Socialnämnden, förvaltningen för barnomsorg i Stockholm gav i samarbete med Socialdepartementet i uppdrag att i projektform öka föräldrars samverkan inom barnomsorgen. Detta gav upphov till en serie idéskrifter om inskolning, barns utveckling och samverkan mellan föräldrar och pedagoger som båda grupperna kunde ta del av.

1996 när Utbildningsdepartementet övertog ansvaret för förskolan från Socialdepartementet började det ske stora förändringar inom förskolan. Man började ta fram styrdokument för förskolan och 1998 fick förskolan sin första läroplan och synen på förskolans verksamhet förändrades. Barnets behov sattes i centrum och skulle stärkas genom interaktion med övriga barngruppen samt ges förutsättningar att utvecklas individuellt. Föräldrasamverkan poängterades i Förskolans läroplan 98 genom att ”arbetslaget skall ansvara för att varje barn tillsammans med sin föräldrar får en god introduktion i förskolan ” (Lpfö 98, s12).

Genom historien finns likheter och skillnader med dagens inskolningsmodeller och vårdnadshavares olika roller i dessa. Oavsett modell så kan inskolningsperioden beskrivas som en period där barnet ska skapa en ny anknytning till någon av pedagogerna och samtidigt separeras från sin vårdnadshavare. Det har genom åren förekommit olika tankar om vad som är bäst för barnen vid inskolning och hur vårdnadshavare och pedagoger ska förhålla sig under inskolningsperioden. De modeller som finns idag kan även varieras och realiseras olika i olika verksamheter.

### 1.3 Traditionell inskolning

Den traditionella inskolningsmodellen är den modell som har funnits längst i förskolan. Den pågår i två veckor och en pedagog i arbetslaget ansvarar för inskolningen och etablerar den första kontakten med barnet. Vårdnadshavaren och barnet kommer till förskolan kortare stunder den första tiden för att sedan utöka tiden successivt. Barnet och vårdnadshavaren får då ta del av olika aktiviteter och rutiner som sker i verksamheten (Lindgren & Torro, 2017, s 18). Vårdnadshavarens roll är att vara barnets trygghet som barnet kan gå och ”tanka” trygghet hos vid behov. Vårdnadshavaren bör därför sitta på samma ställe så barnet kan använda dem som sin trygga bas. Huvuduppgiften för ansvarspedagogen är att bygga en relation och ett gott samspel till barnet och få med det i leken så att barnet upplever att det är roligt i förskolan. För att det ska bli tydligt så anses det viktigt i den traditionella inskolningsmodellen att det är en tydlig arbetsfördelning mellan pedagoger och vårdnadshavare (ibid). Förskolepsykologen Gunilla Niss beskriver det som att barnen ska förstå att pedagogerna hör till förskolan tillsammans med leksaker och aktiviteter och att det därför är viktigt att vårdnadshavaren inte leker med sitt barn under inskolningen. Det gör det lättare för pedagogerna att få med sig barnet i leken och blir intressanta för barnet. Vårdnadshavaren ska enbart fungera som en trygg hamn för barnet och förhålla sig passivt (Niss & Söderström, 2006, s 113).

När pedagogen har fått kontakt med barnet och börjat bygga upp en relation är det dags för vårdnadshavaren att lämna barnet kortare stunder, men stannar på förskolan för att snabbt vara tillgänglig vid behov. Tiden då vårdnadshavaren är borta förlängs successivt. När barnet kan vara hos pedagogerna utan vårdnadshavaren är barnet redo att vara på förskolan hela vistelsetiden. Även inom den Traditionella inskolningsmodellen varierar schemalaggningsen för vilka tider barn och vårdnadshavare vistades på förskolan under inskolningen. Det vanligaste är att barnet och vårdnadshavaren kommer en timme första dagen för att sedan komma en till en och en halv

timme. Slutligen vistas barnet sex till sju timmar utan vårdnadshavaren på förskolan (Lindgren & Torro, 2017, s 19). Den traditionella metoden ger pedagogerna ansvaret att etablera kontakt med barnet men även att introducera rutiner så som exempelvis lunch och vila och andra aktiviteter som ingår i verksamheten på förskolan.

#### 1.4 Föräldraaktiv inskolning

Föräldraaktiv inskolning kallas även för tredagarsinskolning och syftar då på de tre dagar som föräldern är med barnet i förskolan. Den föräldraaktiva inskolningen innebär att barnet och vårdnadshavaren är på förskolan under tre hela dagar och tar del av verksamheten och aktiviteter. Som heldag räknas ofta fem till sex timmar som barnet med sin vårdnadshavare vistas på förskolan. Vårdnadshavaren deltar i verksamhetens aktiviteter och tar också ansvar för all omvårdnad av sitt barn och introducerar med stöd av pedagog rutiner så som lunch och vila. Vårdnadshavaren ska signalera att det är roligt att vara på förskolan och barnet ska ges möjlighet att vänja sig vid miljön och bygga relation med pedagogerna och lära känna andra barn. Det centrala i den föräldraaktiva inskolningsmodellen är att det inte sker några avsked under den föräldraaktiva delen då vårdnadshavaren är tryggheten och barnet ska öva på att *vara* i förskolan snarare än att bli lämnad där (Eriksson, 2010, s 30). Vårdnadshavaren får en insyn över verksamheten och rutiner som pågår under hela dagen. Efter det tre föräldraaktiva dagarna lämnas barnet som vanligt till förskolan de tider vårdnadshavaren och pedagogerna kommit överens om. Ofta har man en jourperiod efter de föräldraaktiva dagarna då barnet går kortare dagar och då vårdnadshavaren bör vara tillgänglig för att snabbt kunna komma till förskolan om pedagogerna ringer.

Jag anser att skillnaden mellan de olika inskolningsmodellerna är dels hur vårdnadshavaren bör förhålla sig under inskolningen. I den traditionella inskolningsmodellen bör vårdnadshavaren förhålla sig passivt för att ge pedagogen möjlighet att etablera kontakt och lotsa barnet in i verksamheten. I den föräldraaktiva modellen tar barnet och vårdnadshavaren tillsammans del av verksamheten med flera pedagoger. Den största skillnaden är att barnet i den traditionella inskolningen har möjlighet att under korta stunder i flera dagar bekanta sig med miljön och en pedagog medans i den föräldraaktiva inskolningen bekantar sig barnet med miljön och flera pedagoger långa stunder men under färre dagar.

## 1.5 Samverkan med vårdnadshavare

För det flesta barn och vårdnadshavare är det en stor händelse i livet när barnet börjar i förskolan och därför är det viktigt med en god introduktion för att etablera och bygga en god relation mellan hem och förskola. Barn och vårdnadshavare kommer till förskolan med skilda erfarenheter och bör tas emot utifrån barnets erfarenheter, ålder och individuella förutsättningar menar Skolverket (Skolverket, 2017). De menar även att oavsett inskolningsmodell så behöver vårdnadshavare få tydlig information om vad som förväntas av dem samt vem som ansvarar för inskolningen. Inskolningen lägger grunden för den trygghet och det förtroende som vårdnadshavarna får för förskolan och pedagogerna och denna processen pågår under hela förskoletiden. Förskolepsykologen Gunilla Niss menar att det är viktigt att vårdnadshavare känner sig säkra på att deras barn blir väl omhändertaget på förskolan och att kontakten och samarbetet mellan pedagogerna och vårdnadshavare även har stor betydelse för att barnet ska känna sig trygg i verksamheten (Niss & Söderström, 2006, s 18). Vårdnadshavare och pedagoger har olika ansvar för barnet och vårdnadshavare behöver få information, inte enbart om inskolningen, utan också om förskolans uppdrag samt vad vårdnadshavare kan och inte kan utöva inflytande över. Pedagoger har hela barngruppen att ta hänsyn till även om de tar hänsyn till alla barns behov och ansvarar för att alla barn ska trivas och vara trygga i förskolan. Vårdnadshavare ansvarar för sitt eget barns utveckling och totala uppväxt vilket sträcker sig utöver barnets förskolevistelse. För att kunna utveckla och även förbättra introduktionen och inskolningen i förskolan behöver pedagogerna vara medvetna om varför en introduktion sker på ett visst sätt (ibid).

## 1.6 Tidigare forskning och debatt

Inskolningen är ett underforskat område då den mesta forskningen kring barns övergångar är inriktade på förskola till skola. I media pågår det i perioder en debatt kring de olika inskolningsmodellernas fördelar respektive nackdelar. Forskaren Birthe Hagström menar i Tidningen förskolan 2013 att barnet har svårt att bygga upp en relation till en ny vuxen på enbart tre dagar och att det saknas forskning kring den föräldraaktiva inskolningsmodellen. Hagström menar att det behövs längre tid för ett barn att lära känna den nya miljön, pedagoger och andra barn. Hon ställer sig också frågande till för vem den föräldraaktiva inskolningsmodellen ser ut som den gör, för föräldrarna eller barnet? Att det inte är barnets behov som är det centrala och hon är mycket kritisk till den korta inskolningen. ”Det bärande argumentet med föräldraaktiv

inskolning verkar vara att föräldern ska känna sig trygg. Barnet måste också utveckla en trygghet”, menar Hagström (Larsson 2011). Biträdande professor Maria Simonsson på Linköpings Universitet har med sju olika fokusgrupper i förskolan undersökt pedagogers erfarenhet av föräldraaktiv inskolning och menar att aktiva föräldrar ger pedagogerna snabbare förståelse för barnet. Föräldrarna blir tryggare då de får vara delaktiga under hela dagar, se rutiner och lära känna pedagogerna i verksamheten till skillnad mot den traditionella inskolningen där föräldrarna får se ett snitt av förskolan och situationer som ofta är arrangerade enbart för inskolningen, menar Simonsson. Hon menar även att pedagoger upplever att överlämningar mellan förskola och hem blir smidigare, då pedagogerna har möjlighet att iaktta föräldrar-barnrelationen under inskolningsdagarna och se hur barnet är vant att tas om hand vid olika situationer. Något som pedagogerna sedan har användning av i deras relationsbyggande, bemötande och omhändertagande av barnet (Villanueva Gran, 2017). Förskolläraren Birgitta Nilson säger till Dagens Nyheter (2008) att aktiva föräldrar under inskolningen gör barnen tryggare och att det inte är antalet dagar som avgör om avskedet mellan förälder och barn blir lätt eller svårt (Lundmark, 2008). Förskolepsykologen Gunilla Niss i radioprogrammet Skolministeriet UR varnar för att barnets trygghet blir lidande med allt kortare inskolningar. För henne är nyckelorden trygghet och kontinuitet och att de yngsta barnen i förskolan bör få tid på sig att knyta an till en eller två pedagoger och då samma pedagoger som sedan skall vara med barnet på dagarna under en längre tid (Skolministeriet UR, 2017).

Synen på anknytning till vårdnadshavare och synen på den nya anknytningspersonen på förskolan ser olika ut beroende på vilken inskolningsmodell man förespråkar. Debatten kring de olika inskolningsmodellerna visar på att det är ett område där åsikterna går isär både bland forskare och pedagoger.

Forskaren Birthe Hagström har skrivit avhandlingen, *Kompletterande anknytningsperson på förskolan* (2010). Avhandlingen tar upp hur förskollärare genom fortbildning kan utveckla sin roll som anknytningsperson i förskolan. Metoden baseras på samtal mellan pedagog och forskare samt samtal om förskollärarens egna nedskrivna observationer. Hagström redogör för Bowlbys anknytningsteori och att barn har med sig ett anknytningssystem redan från födelsen. Parallellt med detta system finns även det motiverade systemet som styr barns lust och nyfikenhet att utforska. Vårdnadshavarens roll då de skapar en anknytning innebär att det utgör den trygga bas och säkra hamn barnet behöver vid deras utforskande och som de kan återkomma till vid behov då utforskandet pågår. Resultatet visar att förskollärarnas berättelser variera och är därför inte

jämförbara samt att barns tidigare anknytningserfarenheter ser olika ut och att barns utveckling i relation till anknytningspersonen varierar. Avhandlingen kom fram till att ett gemensamt beteende av samtliga barn, som bar på en svårighet gällande samspel, kontakt och tillit till vuxna, inte visade upp något intresse för vuxna. Det bidrog till att förskollärare skapade strukturer anpassade till barnets behov. Det är viktigt att nämna att denna avhandling främst inriktat sig på barn vars vårdnadshavare har psykisk ohälsa. Hagström hävdar i sin avhandling att en viktig del för att barn ska känna trygghet är att anknytningspersonen behöver kunna tillgodose barnets behov och omsorg. Om barnet befinner sig på förskolan så blir det anknytningspedagogen som får tillgodose detta behov. Har barnet svårigheter att ta emot och besvara känslomässig kontakt så är det pedagogens ansvar att ta första steget till denna kontakt.

Även den slovenska forskaren Zlatka Cugmas har i sin studie redogjort för att barns erfarenheter har betydelse för deras anknytning. Cugmas granskade i studien 178 barn mellan 36 till 82 månader. Studien visade att barn önskade bli bemötta av sina pedagoger på samma sätt som de hade blivit av sina vårdnadshavare. Vilket inte behöver betyda att anknytningsrelationen behöver vara densamma. Vidare har Cugmas studerat anknytningen mellan barn och vårdnadshavare och om den anknytningen påverkar barnets anknytning till pedagogerna. Studiens resultat visade att barn som har en otrygg anknytning till sina vårdnadshavare kan skapa ett starkare band till pedagogerna för att ersätta den otrygga anknytningen från hemmet.

## 1.7 Sammanfattning

Ur ett historiskt perspektiv är inskolning som arbetssätt och pedagogisk metod relativt ny då inskolningen inte blev en del av förskolan verksamhet förrän på 70-talet. Under 80-90-talet stod inte enbart barnets utveckling i centrum utan även vårdnadshavarna skulle bli trygga och inskolade i verksamheten. Den förändring som skedde i och med att förskolans läroplan kom 1998 ledde till att barnets behov att utvecklas individuellt hamnade i fokus. Läroplanen poängterade även inskolningen och föräldrasamverkan. Både Hagström och Cugmas har studerat barns tidigare anknytningserfarenheter och hur detta påverkat anknytningsrelationen till pedagogen. Den forskning som gjorts kring inskolning nationellt och internationellt, där små barns separationer i samband med inskolning och där pedagogerna har haft rollen som anknytningsperson, har varit begränsad. Anknytningen har varit mer dominerande än inskolning generellt och i den svenska forskningen bygger de flesta studier på ett litet urval med kvalitativa metoder. Debattartiklarna visar att uppfattningarna kring de olika inskolningsmodellerna går isär

och att synen på barns anknytning till föräldrar och pedagoger varierar i förespråkandet av de olika modellerna.

## 2. Teoretiska utgångspunkter

Förskolan är inte enbart en pedagogisk arena utan också en arena ur ett anknytningsteoretiskt och utvecklingspsykologiskt perspektiv. Pedagogernas kompetens och relation till barnet är en viktig pusselbit för att barnet skall få en positiv utveckling. En viktig period för att bygga trygga relationer är den första tiden i förskolan under inskolningen. Den teoretisk utgångspunkten för studien grundar sig i John Bowlbys och Mary Ainsworths anknytningsteori samt utvecklingspsykologin där jag utgår från Daniel Sterns teori.

### 2.1 Anknytning

John Bowlby (1907-1971) var barnpsykiater, psykoanalytiker, forskare och anknytningsteorins fader. Tillsammans med kollegan och psykologen Mary Ainsworth (1913-1999) utvecklade det anknytningsteorin som idag anses vara en av de viktigaste psykologiska teorierna när det kommer till kunskapen kring människans sätt att förhålla sig till närhet och känslomässiga relationer. Bowlby menar i sin anknytningsteori att det finns ett grundläggande medfött behov hos alla barn av skydd och närhet. När människobarnet föds till världen är det genom evolutionen ”programmerat” att söka skydd och trygghet av en vuxen som kan säkra barnets överlevnad (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 182 - 183). Nyfödda barn kan exempelvis skrika eller öka sin rörelser när det känner obehag och äldre barn kan söka vuxnas uppmärksamhet genom kroppsspråk och leenden för att ge uttryck för vad de gillar eller inte. Bowlby menar att barn också föds med en beredskap att kunna anpassa sig till olika typer av omhändertagande då vi inte själva kan välja vårdnadshavare eller i vilken miljö vi växer upp. För att säkra sin överlevnad knyter barn an till en eller flera personer i sin omgivning som mer eller mindre regelbundet tillgodoser dess behov.

Anknytningssystemet aktiveras när ett barn upplever stress eller oro vilket gör att barnet vänder sig till sin vårdnadshavare för den trygghet som hen erbjuder. När det inte förekommer hot och anknytningssystemet inte är aktiverat så tar istället barnets nyfikenhet och utforskande vid vilket gynnar barnets utveckling av egna färdigheter, kompetenser och jagkänsla (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 188). Detta anknytningssystem lagras i barnets minne och skapar inre omedvetna arbetsmodeller för hur relationer kan fungera och som återspeglas i relationen med vårdnadshavaren.



## 2.2 Anknytningshieraki

Eftersom små barn är beroende av att skapa en relation till någon som tar hand om dem och ger dem skydd och tröst, så kommer barnet att använda sig av en rangordning mellan sina anknytningspersoner. När anknytningsbehoven aktiveras hos barnet så söker sig barnet till den person som står högst i barnets anknytningshierarki. Finns inte den personen som står högst i hierarkin tillgänglig söker sig barnet till den som står som nästa i ordningen. Barnets rangordning kan också växla mellan olika individer som på olika sätt står barnet nära efter vem som är mest tillgänglig under dagarna. Då de flesta barn i Sverige börjar på förskola när deras anknytningsmönster håller på att formas och andra vuxna än föräldrarna tar hand om dem, blir pedagogen i förskolan den alternativa anknytningspersonen. Finns det flera vuxna till hands för barnet utvecklas fler anknytningsmönster utifrån de samspel barnet har med de olika personerna som barnet samspelar med (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 192 - 193).

## 2.3 Anknytningsmönster

Ainsworth utvecklade en metod för att klassificera olika mönster av anknytning. Hon menade att barnet vid cirka ett års ålder har lagrat sina erfarenheter av anknytning i minnet och skapat inre omedvetna arbetsmodeller för hur relationer kan fungera och som sedan återspeglas i relationen med vårdnadshavaren. Barnet har skapat en modell, ett anknytningsmönster, för hur det ska bete sig för att få sina anknytningsbehov tillfredsställda. Ainsworth delade in dessa beteenden i A, B och C – mönster. För att möjliggöra indelningen strukturerades laboratoriesituationer, så kallade Främmandesituationer (Strange Situation Procedur), där forskare studerade och värderade hur barnet i en obehaglig situation använder sig av sitt anknytningsmönster. I studien närvarade barnet, en anknytningsperson och en för barnet främmande person. Först introducerades barnet tillsammans med föräldern för den nya miljön, det vill säga rummet och leksakerna, för att sedan i olika sekvenser utsättas för separationsstress i ökande grad. Barnet lämnades med den främmande personen i den första sekvensen för att i en annan sekvens lämnas helt ensam. Syftet var att utlösa anknytningsbeteendet och inte att skrämna barnet. Genom en envägs spegel iaktogs barnet hela tiden och situationen avbröts om påfrestningen blev för stor på barnet. Enligt ett kodsysteem gjordes sedan en bedömning om barnet använde sig av anknytningspersonen som

en trygg bas och barnets beteende värderades i trygg eller otrygg anknytning (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 192).

## 2.4 Trygg eller otrygg anknytning

Ainsworth kategoriserade anknytningsmönster i kategorierna A, B och C där B står för en trygg anknytning. En trygg anknytning definieras som ett tillstånd där det finns en balans hos barnet mellan utforskande och anknytning. Barnet söker sig till anknytningspersonen om den inte känner sig trygg och har goda erfarenhet av att kunna använda sig av denna trygga bas vid behov. När ”trygghetstänkandet” är tillfredsställt återupptar barnet sitt utforskande. I denna grupp finns mer än 60 procent av alla barn i västvärlden (Broberg, 2006, s 189). Otrygg undvikande anknytning, kategori A, har erfarenhet av en anknytningsperson som någon som inte är redo att bemöta barnets behov av närhet. Barnet flyttar sitt fokus till utforskande och trycker bort sitt behov av närhet. Dessa barn kan uppfattas som självständiga och uppvisar inget behov av trygghetsökande. Det finns också barn som upplever sin anknytningsperson som tillgänglig men otillräcklig och utvecklar en ambivalent anknytning, kategori C. Detta kan bero på att anknytningspersonen har haft ett beteende som har varit oförutsägbart och barnet vet inte hur den ska reagera på de signaler som skickas ut. Dessa barns beteende blir i motsats till kategori A, istället klängiga och krävande då all energi och tid går åt till att få trygghetsbehovet uppmärksammat. De får därför inte sitt behov av utforskande uppfyllt. Det två sistnämnda kategorierna kallas för otrygga anknytningar. Den allvarligaste formen av otrygg anknytning är kategori D där barnet har vuxit upp i sociala- eller psykiska riskmiljöer med vårdare som lider av missbruk eller psykisk sjukdom. Men det kan också handla om att vårdaren har uppvisat rädsla eller hjälplöshet inför föräldrarollen och barnen får en desorganiserad anknytning och kan inte välja mellan ett närmande eller undvikande beteende. Barnet kan exempelvis gömma sig under en stol eller gömma ansiktet i händerna när föräldern närmar sig. Anledningen till ett sådant beteende hos barnet beror på att barnet har blivit skrämmd av anknytningspersonens beteende (Broberg, 2006, s 189- 192). I och med att många barn i Sverige skolas in i förskolan under deras första levnadsår möter pedagoger barn med olika anknytningserfarenheter. Då den tidiga anknytningen påverkar våras liv och utveckling kan förskolan för barn som har bristfälliga anknytningsmönster bidra med att kompensera denna anknytning, något som barnet har nytta av resten av livet.

## 2.5 Omvårdnadsqualiteter

En förutsättning för barnet att överleva och utvecklas är att det finns någon att knyta an till. Att någon reagerar på barnets skrik och hjälper barnet att utforska sin omvärld. Barnets anknytningssystem har en motsvarighet i vuxenvärlden, det omvårdande beteendesystemet. Dessa två behovssystemen ställs mot varandra då det ena handlar om att ge barnet skydd och närhet och det andra handlar om att släppa taget om barnet i deras självständiga utforskande. Att som vuxen kunna sätta sig in i barnets behov, uppmärksamma barnets signaler och tolka dem och reflektera över vad som i situationen är bäst för barnet, det vill säga mentalisering. Att utifrån situationen tolka barnets signaler och besvara dem på ett sådant sätt att det stöder utvecklingen av barnets känslomässiga självreglering (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, 189).

Mary Ainsworth ansåg att en god anknytningsperson måste ha fyra omvårdnadsqualiteter. Lyhördhet, tillåtelse, samarbete och tillgänglighet. Med Lyhördhet menar Ainsworth att anknytningspersonen behöver kunna tolka barnets signaler och utifrån situationen kunna besvara dessa signaler utifrån vad som är bäst för barnet. Tillåtelse handlar om att anknytningspersonen har en balans mellan sina positiva och negativa känslor för barnet. Att man kanske inte uppskattar allt som barnet gör men förmedlar ändå att barnet accepteras fullt ut. Graden av samarbete innebär att respektera barnets integritet och egna önsknings och är inställd på att förhandla istället för att kontrollera barnet. Utan låter barnet få ta vissa beslut som exempelvis välja mellan röda eller gröna vantar men att gå ut i minusgrader utan overall inte är förhandlingsbart. Slutligen tillgänglighet som handlar om förmågan att vara både fysiskt och psykiskt närvarande i barnets vardag (Broberg, 2006, s 215-216). Omvårdnadsqualiteter som upprepas kontinuerligt och pålitligt ger barnet en god grund för att utveckla en inre modell av relationer och använda anknytningen som en trygg bas för det fortsatta växandet. Även i förskolan behövs dessa omvårdnadsqualiteter då pedagogerna fungerar som en ställföreträdande anknytningsperson på dagtid. Att pedagogen ser och kan tolka barnets signaler, respektera barnets individuallitet och vilja samt vara tillgängliga och bemöta barnets behov.

## 2.6 Mentalisering

Det viktigaste under de första åren i livet är att bli sedd och förstådd. Att förstå sina egna och andras känslor, få kunskap om sitt eget värde och hur man samspelar med andra och lära sig nya

saker. Daniel Stern (1934-2012) var en amerikansk psykiater och psykoterapeut vars teori fokuserar på kommunikationen och relationen mellan människor. Stern menade att upplevelsen av att vara en del i en relation är grunden för självet utveckling. Han delade in utvecklingen av självet i utvecklingsdomäner. Dessa domäner avlöser varandra vid olika tidpunkter och är olika sätt att förhålla sig till omvärlden (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 32, 96). Stern talar om affektoning som ett sätt att förstå varandras inre värld och kunna justera egna känslouttryck. Att läsa av ansiktsuttryck, kroppsspråk, gester och olika röstlägen och blickar för att få en förståelse för vad som pågår i andras inre. Genom samspel med föräldern lär sig barnet att ”spegla” sina egna känslor och det är genom föräldrarnas förståelse av barnet som grunden för en trygg anknytning och barnets förmåga att mentalisera utvecklas. Barnet får även hjälp att kunna förstå vad som är egna känslor och vad som är föräldrarnas känslor (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 205, 213). Brodin och Hylander menar i *Att bli sig själv Daniel Sterns teori i förskolans vardag* att genom att visa förståelse och bekräfta barnets känslor under inskolningen kan vara ett bättre alternativ än att avleda det som barnet ger uttryck för. Exempelvis om barnet är mycket ledsen under den första tiden när det blir lämnat kan man visa förståelse och bekräfta genom att tala om för barnet ” jag förstår att du saknar mamma och att du är ledsen för att hon har gått”. De menar utifrån Sterns teori att bekräfta barnets känsla istället för att avleda, då lär sig barnet att själv bemästra känslan. Under inskolningen är det därför viktigt att vårdnadshavaren känner trygghet och har positiva känslor inför att lämna barnet på förskolan så att inte vårdnadshavarens oro speglas över till barnet. Föräldern behöver bekräfta för barnet ” att det här kommer att bli bra, du kommer ha roligt här, du kommer bli väl omhändertagen” (Brodin & Hylander, 1997, s 61,70).

## 2.7 Dagliga separationer

Utifrån anknytningsteorin anses den ålder då barn i Sverige börjar förskolan, runt cirka ett till tre års ålder, som kritisk ur anknytningssynpunkt. Under det första året har barnet ett behov av vuxnas hjälp att reglera sina emotioner, under det andra levnadsåret tränar barnet att använda sig av sina tidigare erfarenheter av anknytningsstrategier och yttligare mental mognad behövs för att barnet skall kunna hantera sina egna känslor. När det kommer till barns anknytningsrelationer accepteras inte nya vårdare hur som helst utan små barn är selektiva i valet av sina relationer. Samtidigt har barn en beredskap att utveckla parallella relationer så att det alltid finns någon som kan ge barnet omvårdnad (Broberg, 2006, 177).

Den svenska förskolan bygger på tanken att barns känslomässiga och kognitiva utveckling främjas av att vara tillsammans med andra barn och vuxna. Den grundläggande värderingen är att barn stimuleras av att vistas på förskolan. Där möter de en åldersanpassad pedagogik och kunskap samtidigt som de socialt tränas i att fungera tillsammans med andra. Problemet som kan uppstå i separationen, när barnet skall lämnas till nya vårdare på förskolan, ligger hos föräldern anser Broberg i boken *Anknytningsteorin, betydelsen av nära känslomässiga relationer* (Broberg, 2006, 182). Då man som föräldern har starka känslomässiga band till sitt barn är det naturligt att man kan uppleva oro när det egna barnet tas omhand av andra. Man undrar om barnet blir väl omhändertaget, ser andra vuxna barnets behov, är miljön säker och tillräckligt god. Som barnets anknytningsperson är det inte onaturligt att engagemanget kring sitt barn finns i medvetandet också när det är utom synhåll. Om man som förälder oroar sig alltför mycket och tror att barnet inte har det bra eller om man både vill vara hemma och på jobbet så kan dessa känslor förmedla en ambivalens som gör separationer svårare – för både barn och förälder. Översatt till en förskolesituation anser Broberg att det är viktigt att föräldrarna har förvissat sig om att det är bäst för alla i familjen att barnet är på förskolan under dagarna. Föräldrarna kan då förmedla en tilltro till situationen och separationen när det känns att de har gjort väl övervägda val. Det är därför viktigt att föräldrar känner en trygghet med förskolan de valt, både placering, pedagoger och pedagogiska riktlinjer. När föräldrarna lämnar över sitt barn skall de känna trygghet i att deras barn blir sedd och bekräftad och att det finns pedagoger som möter föräldrarna och barnet, gärna en kontaktperson som föräldern alltid kan vända sig till. Denna kontaktperson (ansvarspedagog) ska introduceras för barnet av föräldern som förmedlas som en bra person som kan ta hand om barnet under tiden de är separerade. Broberg menar vidare att föräldern gärna under inskolningen bör prata med barnet om kontaktpersonens förträfflighet på hemmaplan, för att på så sätt vidga barnets familjevärld och som hjälper barnet att acceptera den nya miljön och de nya relationerna i förskolan. Han menar även att små barn är ”vanemänniskor” och har ett behov av rutin och regelbundenhet (Broberg, 2006, s 182).

För att föräldrarna ska våga lita på sina val när det lämnar sitt barn på förskolan krävs det att förskolan håller den kvalitet som föräldrarna förväntar sig. Både strukturella och att personalen visar ett engagemang i varje enskilt barn och allmänt. Genom att som förälder känna tillit till pedagogerna och att man har gjort ett bra val så kan man stötta sitt barn i den omställning som det innebär för barnet att börja i förskolan.

En god och trygg relation med föräldrarna är minst lika viktig som relationen till barnet. Ofta skapas en ritual vid lämning på förskolan där barnet dag efter dag vill ha samma rutin under en period. Den engelska barnläkaren och psykoanalytikern Winnicott (1896-1971) beskriver denna period som en mellanperiod, övergångsfenomen, där barnet upplever separationen från föräldern som ångestladdad. Det kan innebära att när barnet börjar på förskolan har den ett starkt behov av ett specifikt föremål som barnet är väldigt fäst vid, till exempel en nalle. Detta övergångsobjekt ser Winnicott som en övergång mellan modern och omvärlden (Winnicott, 2003, s 20, 36). Det är därför viktigt att vara lyhört inför barnets behov och låta barnet få ha sina rutiner och sitt övergångsobjekt vid lämning och i verksamheten, tills barnet själv visar att de inte längre har detta behov. Det kan enligt Winnicott vara avgörande för att barnet skall känna sig förstådd och utveckla en trygg relation till pedagogen.

### 3. Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka pedagogers uppfattning kring inskolning och olika inskolningsmodeller samt hur pedagogerna ser på hur anknytning och trygghet etableras vid inskolning. Studien bygger på pedagogers erfarenhet, kunskap och föreställningar om inskolning och det två olika modellerna – traditionell- och föräldraaktiv inskolning. Studien utgår från följande frågeställningar:

- Vilka erfarenheter och föreställningar har pedagogerna om inskolning och olika inskolningsmodeller?
- Hur beskriver pedagogerna att trygghet och anknytning etableras i samband med inskolning?
- Vad anser pedagoger är det viktigaste under inskolningen?

## 4. Metod

Syftet med studien har varit att undersöka pedagogers uppfattning om inskolning och olika modeller av inskolning – traditionell inskolning och föräldraaktiv inskolning.

### 4.1 Metodologi

Då syftet är att redogöra för pedagogers egen uppfattning utifrån erfarenhet, kunskap och föreställningar om inskolning har jag utgått från en kvalitativ metod och en av de empiriska ansatserna fenomenografi som jag har använt som forskningsansats. En fenomenografisk ansats har som syfte att studera hur fenomenet i omvärlden uppfattas av människor och i min studie innebär det att ta reda på pedagogers uppfattning kring fenomenet av olika inskolningsmodeller (Patel och Davidsson, 2011, s 31-33). Uppfattningar inom fenomenografien innebär inte vilken åsikt man har kring något utan vad som kan upplevas som självklart. Detta grundar sig i olika sätt att tolka sin omvärld och utifrån erfarenhet skapa sig uppfattningar. Uppfattningar kan även med ny kunskap och ny erfarenhet förändras (Larsson, 2011, s 22). För att ta del av pedagogernas uppfattning och därmed få en djupare förståelse av fenomenet, inskolning, har valet varit att göra kvalitativa intervjuer. Valet av kvalitativa intervjuer grundar sig på den undersökningen jag valt att genomföra då mitt datasamlade bygger på ”mjuk” data i form av muntliga utsagor som behöver tolkas. I mitt övervägande i valet av intervjuform föll valet på semistrukturerade intervjuer som har hög grad av standardisering och strukturering (Patel och Davidsson, 2011, s 75, 81).

### 4.2 Studiens tillvägagångsätt

I början av studien samlade jag in litteratur och sökningar på tidigare vetenskapliga studier om inskolning. Efter jag läst på och fått en bredare kunskap om ämnet gjordes en intervjuguide med teman och frågor som jag ville få besvarade utifrån syftet med studien och mina frågeställningar. Intervjuguiden (se bilaga 2) formulerades där innehållande frågor låg till grund för ett samtal där utrymmet för improvisation och följdfrågor skulle finnas för att underlätta samtalet. Innan intervjuerna genomfördes skickades informationsbrev (se bilaga 1) där studiens syfte, etiska ställningstaganden som berör informanterna samt kontaktuppgifter till mig och min handledare



ut till de förskolor som valts ut i studien. Intervjuerna har med deltagarnas godkännande spelats in via mobiltelefon och varje intervju har tagit cirka trettio minuter att genomföra. Transkription av intervjuerna har sedan gjorts för att möjliggöra en analys och tolkning av materialet samt för att skapa ett helhetsintryck. Pedagogernas uppfattning har sedan kategoriserats i olika beskrivningskategorier som har organiserats i inskolning, anknytning och föräldrasamverkan samt viktiga aspekter av inskolning som sattes i relation till de olika modellerna. En jämförelse har gjorts mellan likheter och skillnader som framkommit ur intervjumaterialet. Detta så kallade utfallsrum beskriver pedagogernas uppfattning om fenomenet inskolning och utgör resultatet av analysen. Resultatet har jag sedan tolkat i relation till den fenomenografiska ansatsen, litteratur och tidigare forskning.

### 4.3 Urval

Då syftet har varit att nå djupgående kunskaper i undersökningen har urvalet begränsats till fem pedagoger på tre förskolor. Valet av förskolor utgår från vilken modell av inskolning som respektive förskola använder sig av då båda modellerna ska finnas representerade. I undersökningen har både barnskötare och förskollärare intervjuas då alla ingår i verksamheten och på olika sätt i inskolningen beroende på modell. Valet har även varit att rikta sig till förskolor från olika kommuner i Stockholmsområdet och både kommunala och privata förskolor finns representerade. Allt för att få en så omfattande bild som möjligt av pedagogers uppfattning om olika inskolningsmodeller. I studien har pedagogerna anonymiserats genom fingerat namn. Här följer en kort presentation av pedagogerna:

- Mats: Har arbetat som förskollärare sedan 70-talet och har erfarenhet av olika utföranden av inskolningar. Han arbetar idag både med traditionell – och föräldraaktiv modell.
- Gunsan: Är barnskötare och har över 30 års erfarenhet inom barnomsorgen. Hon har arbetat med flera olika inskolningsmodeller och idag arbetar hon med både traditionell- och föräldraaktiv modell.

Mats och Gunsan arbetar på samma förskola.

- Petra: Arbetar som barnskötare men utbildar sig för närvarande till förskollärare på Södertörns högskola. Hon har 12 års erfarenhet och erfarenhet av olika inskolningsmodeller. I dag arbetar hon med föräldraaktiv inskolning.

- Alejandra: Nyutexaminerad förskollärare, har arbetat cirka två år i förskolan och har enbart erfarenhet av föräldraaktiv inskolning.

Petra och Alejandra arbetar på samma förskola.

- Rebecca: Är utbildad barnskötare och förskollärare och har arbetat i över 10 år och har erfarenhet av olika inskolningsmodeller. Driver en privat förskola och har arbetat fram en egen modell av inskolning.

#### 4.4 Analys

Valet var att använda mig av semistrukturerade intervjuer då intervjun mer får formen av ett samtal där fokus har varit att beröra vissa teman, inskolningsmodeller, med frågor där intervjupersonen har möjlighet att forma svaren. Då intervjuerna har gjorts inom min egen yrkesprofession fanns begrepp, språkbruk och referenser som är bekanta för oss båda, det vill säga för mig som intervjuar och den som blir intervjuad, vilket gjorde att det fanns möjlighet för mig att bygga upp ett meningsfullt samtal och fånga upp och ställa följdfrågor för det som var relevant för undersökningen. De kvalitativa intervjuer jag genomförde präglades av öppenhet och flexibilitet inför oväntade spår att följa upp med nya frågor. Jag har dock varit medveten om min egen erfarenhet och förförståelse och har därför fått sätta min kunskap i parentes under intervjutillfället för att i så låg grad som möjligt inte färga den kvalitativa intervjun. Av tidsmässiga skäl har jag valt bort observationer som en metod, då jag ansåg det både tidskrävande och känsligare att genomföra, men hade säkerligen varit användbart i syfte att synliggöra beteende, relationer och vad som sägs och görs i specifika situationer under en inskolning (Patel och Davidsson, 2011, s 82,91).

Transkriptionerna av intervjuerna analyserades utifrån en fenomenografisk ansats, tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter. Svaren från pedagogerna har analyserats och kategoriserats under övergripande teman som sedan fick flera underrubriker. På detta sätt kunde jag få en tydligare överblick av materialet och kunnat se helheten. Kategorierna har sedan tolkats med stöd av begrepp från teorin.

#### 4.5 Etiska överväganden

Då forskning är viktigt för samhällets utveckling såväl för oss som individer är målet att den forskning som bedrivs är trovärdig och håller hög kvalitet. Även mindre undersökningar så som min studie skall omfatta noga övervägningar av forskningsetiska principer. Vetenskapsrådet har formulerat fyra etiska huvudkrav på forskning, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att jag i min studie informerat de berörda i studien om forskningsuppdragets syfte och att de som deltar i undersökningen även har rätt att avbryta sitt deltagande och att den är frivillig. Det har även varit viktigt att informera deltagarna om att den information som samlats in inte kommer att användas i annat syfte än för studien. De har även fått information var forskningsresultatet kommer att offentliggöras. Detta har i undersökningen skett i samband med att information skickats ut och innan intervjuerna genomförts. Samtyckeskravet innebär att deltagarna i undersökningen själva har rätt att bestämma över sin medverkan och på vilka villkor de skall delta och därmed också kunnat avbryta sin medverkan i studien. Alla de personuppgifter som lämnats har fått konfidentialitet och förvarats så att inga obehöriga kan ta del av dem. Detta har ett nära samband med frågan om offentlighet och sekretess. Nyttjandekravet innebär att den information som samlas in om enskilda personer endast får användas i syfte för forskning (Vetenskapsrådet).

Då min undersökning genomförs med ett mindre antal individer som deltar blir dessa personer lättare att identifiera. I den information som jag lämnat har det tydligt framkommit att deras medverkan är frivillig och vad det innebär för dem att medverka. De har även fått information att uppgifter som lämnas av individerna som deltar i undersökningen är konfidentiell och att deras integritet kommer att värnas. Då intervjuerna har spelats in på mobil så har vid varje intervjutillfälle deltagarna tillfrågats och fått möjlighet att godkänna eller avböja att ljudupptagning sker.

#### 4.6 Metoddiskussion

Då min undersökning endast är utförd på tre förskolor så är naturligtvis resultatet begränsat och därför inte generaliserbart. En annan brist i undersökningen är att inga observationer har gjorts vilket gör att det kan finnas en skillnad i vad pedagogerna säger mot vad dom gör i praktiken. Hade observationer gjorts så hade det varit möjligt att jämföra vad som sagts med hur dom arbetar under inskolningen. Men då observationer är tidkrävande fanns det inte möjlighet att använda det i denna studie.

Fem pedagoger intervjuades där alla hade olika yrkestitlar (förskollärare och barnskötare) och olika erfarenheter av inskolningsmodellerna. Syftet var att få en bild av hur pedagogerna uppfattar de olika inskolningsmodellerna. Ingen av de intervjuade fick frågorna i förväg utan ställdes direkt i intervjun vilket jag anser var ett bra sätt för att få svar som på förväg inte var tillrättalagda. Jag fick också respons av pedagogerna att frågorna fick dem att tänka till kring hur deras arbete med inskolning ser ut. För att min studie skulle fått en annan bredd skulle den även ha kunnat omfatta föräldrarnas upplevelse av inskolningen och deras erfarenhet av de olika modellerna.

Jag anser att metoden jag valt var relevant och gav givande svar som var relevanta för undersökningen. I efterhand anser jag dock att frågeguiden hade kunnat utvecklas mer för att ge mer djupgående frågor kring anknytning. Det som var tidskrävande var transkriptionerna av intervjuerna men som ändå gav mig en överblick och möjlighet att kategorisera intervjuerna. Inspelningarna ger också studien en reliabilitet i och med att jag har möjlighet att lyssna på inspelningarna flera gånger under transkriptionen för att försäkra mig om att jag har uppfattat rätt. Vidare så har jag också försökt att förhålla mig neutral och inte låta min förförståelse färga tolkningen av intervjuerna. Då validiteten är viktig i kvalitativ forskning så har ambitionen varit att tolka, förstå och beskriva uppfattningar så att fakta framkommer utan vinkling av resultatet.

## 5. Resultat

Kapitlet är indelat utifrån min studies frågeställningar som behandlar pedagogernas uppfattningar, erfarenhet och föreställningar om inskolning och olika inskolningsmodeller, den betydelsefulla anknytningen samt vad pedagogerna generellt anser vara det viktigaste aspekterna under inskolningen.

### 5.1 Pedagogernas erfarenheter och föreställningar om inskolning och olika modeller

I detta avsnitt redogör jag för pedagogernas olika uppfattningar, erfarenheter och föreställningar av inskolningsmodeller samt föräldrarnas roll under inskolningen.

#### 5.1.1 Inskolningsmodeller

Alla pedagoger har skilda erfarenheter och uppfattningar av de olika inskolningsmodellerna. Samtliga pedagoger menar att det använder en planering som grund i inskolningsarbetet som utgår från någon utav inskolningsmodellerna, men att de även är flexibla och kan individanpassa inskolningens utförande utifrån barnet och familjens behov.

Två av pedagogerna – Petra och Alejandra - arbetar med den föräldraaktiva modellen som grund för inskolningen. De har även i samarbetet med andra förskolor i deras enhet arbetat fram en modell och ett gemensamt underlag för hur de vill att en inskolning skall utföras. De tycker det är bra att föräldrarna är aktiva i verksamheten under inskolningen och att det är en möjlighet för pedagogerna att skapa en god relation till föräldrarna. De anser också att det är en trygghet för barnet att ha sina föräldrar med i början så att barnet känner sig tryggt och kan utforska den nya miljön och lära känna pedagogerna. Petra som arbetat under flera år med den föräldraaktiva modellen menar att det är viktigt att föräldrarna får se hur en hel dag ser ut på förskolan, vilka som jobbar och hur det går till i deras verksamhet. Petra säger att ”det är viktigt att föräldrarna får en insyn i vad vi gör på dagarna och hur vi är under dagarna. Att man inte bara ska lämna, så som i den traditionella. Då fick man ju inte riktigt se hur en hel dag såg ut”. Alejandra menar att föräldrarna bör visa öppenhet för de andra barnen i gruppen för att på så vis introducera barnet i barngruppen. Hon säger att ”barnen också ser att det är okej att prata med dom andra barnen, att det är okej att leka tillsammans”.

Petra: Jag rekommenderar den här föräldraaktiva inskolningen.

Där föräldrarna får vara med och vara delaktiga hela tiden.

Jag tycker föräldrarna ska vara delaktiga hela tiden, inte bara under inskolningen.

Alejandra: Föräldraaktiv inskolning, då får föräldrarna se våra rutiner

och hur vi är med barnen och vad vi gör och vi får se hur dom är med sina barn.

Att barnet får se alla rutiner som föräldern visar.

Utifrån Petra och Alejandras uppfattningar kring föräldraaktiv inskolning tolkar jag att de båda anser att den föräldraaktiva inskolningsmodellen är att föredra då det bådär förespråkar ett aktivt deltagande av föräldern i verksamheten.

Mats och Gunsan arbetar även de med en föräldraaktiv modell som grund. Inskolningen sträcker sig över två veckor men i deras utförande är föräldern med i verksamheten under fyra dagar men ska då inte vara aktiv utan passiv och ”hålla sig i bakgrunden”. Mats menar att ett av syftet med inskolning är att barnet skall söka sig bort från föräldern och anser därför inte att föräldern aktiv ska delta i verksamheten. Mats menar ändå att de är flexibla och om barnet har behov av föräldern i verksamheten få den självklart delta. Han förespråkar även den föräldraaktiv modellen då föräldern är med under färre dagar och att fokus ska läggas på barnet istället för på föräldern. Gunsan upplevde att den traditionella inskolningen tog mycket tid i anspråk från verksamheten och föredrar att anpassa inskolningen utifrån barnets behov.

På Rebeccas förskola har man arbetat fram en egen modell som är en kombination av den traditionella inskolningsmodellen och den föräldraaktiva modellen. Inskolningen pågår under två veckor där man enligt den traditionella modellen har korta besök under första veckan, där föräldern är aktiv den första dagen för att sedan förhålla sig passiv de resterande dagarna. Lämning sker förts i vecka två och föräldern är aldrig med vid måltider eller vila. De har även återinfört hembesök där första mötet med familjen och barnet sker i barnets hemmiljö.

Maria: Vi har ju lagt till det här viktiga hembesöket som fanns på 70-talet. Vi tycker att det är extremt viktigt. Då kommer man hem och hälsar på en vecka innan inskolningen på förskolan och pratar med

föräldrarna och leker med barnet. Så är man i hemmamiljön och har man blivit okejad i hemmamiljön så är det lättare att bli okejad första dagen man träffas på förskolan.

Pedagogerna arbetar med modellerna på olika sätt och flera har arbetat fram egna utföranden av modellerna. Jag uppfattar att därigenom har dom funnit sätt att praktisera inskolningen på som de anser har flest fördelar för både barn, familj och verksamhet. Samtliga hänvisar till egen erfarenhet vilket gör att jag tolkar valet av inskolning inte grundar sig på någon forskning utan på pedagogernas egna erfarenheter kring inskolning.

Flertalet av pedagogerna hävdar att den traditionella inskolningen upplevdes som långdragen i jämförelse med den föräldraaktiva inskolningen och att den också skapade ett avbrott i verksamheten under en längre tid och att det blev otydligt för barnet när föräldrarna är delaktiga under flera veckor i förskolans verksamhet. Rebecca har erfarenhet av många olika inskolningsvarianter och säger att den traditionella var alldeles för långdragen. Hon anser också att det blir otydligt för barnet ” då blir det nästan att barnet förväntar sig att föräldern ska vara med och så plötsligt en dag så ska dom lämna...då blir det ju jätte konstigt”. Petra upplevde att den traditionella inskolningsmodellen var långdragen i och med att förälder och barn kom korta stunder att ”man kom en liten stund och så gick man hem, sen kom man en liten stund och lämnade kanske 20 minuter...det var lite...ja, det tog lång tid”.

Jag tolkar att samtliga pedagoger uppfattar den traditionella inskolningen som långdragen och tog mycket tid i anspråk från verksamheten samt att den föräldraaktiva inskolningen leder till att föräldrarna få en större insyn i verksamheten. Jag anser också att det finns en önskan om att arbeta flexibelt med det olika modellerna och utgå från barns individuella behov under inskolningsperioden. Vidare tolkar jag det som en vilja från pedagogerna att ge barnet en sådan bra start som möjlig i förskolan och få en chans att på bästa sätt knyta an till pedagogerna. Enligt Ainsworths omvårdnads kvaliteter behöver pedagogerna kunna sätta sig in i barnets behov och tolka och reflektera över situationer och därefter agera på ett sådant sätt som är bäst för barnet (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, 189).

### 5.1.2 Föräldrarnas roll

Förskolorna i studien arbetar på skilda sätt utifrån det olika inskolningsmodellerna. Då modellerna har omarbetats på respektive förskola för att anpassas till den enskilda verksamheten syns detta fram för allt i föräldrarnas roll under inskolningsperioden. Samtliga förskolorna har valt att föräldrarna ska vara tillgängliga i minst två veckor men vad som menas med tillgängliga varierar mellan förskolorna. På en förskola som arbetar med föräldraaktiv inskolning ska föräldrarna vara delaktiga i alla moment under hela tre dagar i verksamheten. Efter fjärde dagen när barnet blivit lämnat ska föräldern kunna komma vid behov under kommande två veckor. På två förskolor skall föräldern vara med i verksamheten under de första dagarna men ska då inte delta aktivt i verksamheten men vara tillgänglig på förskolan. Det framkom i studien att det finns en skillnad i pedagogers uppfattning kring hur vida föräldern skall delta aktiv eller förhålla sig passiv i verksamheten under inskolningen. Två av pedagogerna rekommenderade att föräldrarna ska vara aktiva och introducera barnet i verksamheten och menar att föräldrarna ger pedagogerna värdefull kunskap i hur barnet blir bemött och omhändertaget av föräldern. Exempelvis hur barnet vill ha det på vilan, bli klappad på ryggen eller sitta i knät, hur barnet äter vid matsituationer och så vidare. Ett förhållningsätt som pedagogerna sedan kan ta lärdom av när de skall ”ta över” barnet då föräldern lämnar. Petra menar att ” dom får göra allt med sina föräldrar först. Det tycker jag är bättre och lättare för oss. Dom är här med sin förälder i tre dagar innan vi tar över och nu så ser vi ju hur dom gör. Till skillnad mot Petra anser Gunsan att föräldrarna som regel inte ska vara aktiva under inskolningen men att det är bra att barnet vet vart föräldern finns så att dom kan gå dit och tanka. Hon menar att det är en trygghet för små barn att kunna gå och titta vart föräldern är och därför ska föräldern gärna sitta på en och samma plats och inte gå runt i lokalerna. Mats som arbetar på samma förskola som Gunsan menar att föräldrarna ska vara tråkiga och gärna sitta ner med en kopp kaffe och läsa en tidning så att pedagogerna kan aktivera, ha roligt och leka med barnet. Rebecca menar också att det kan blir snurrigt för barnen om föräldrarna är aktiva med barnet i verksamheten och att förskolan skall vara en plats där barnet lär sig att vara utan sin förälder och inte med sin förälder.

Här går åsikterna isär om vilken roll föräldern ska ha under inskolningen. Även om synpunkterna skiljer sig dem emellan uppfattar jag det ändå som att föräldern har en viktig roll enbart genom sin närvaro under inskolningen. Oavsett om deltagandet är aktivt eller passivt av föräldern finns en trygg bas för barnet att tanka trygghet hos. Bowlby menar att detta anknytningssystem är grunden för vår överlevnad och för att barnet skall kunna utforska och upptäcka den nya miljön behöver barnet sin anknytningsperson när den upplever stress eller oro (Havensköld & Risholm Motahnader, 2009, s 188). Det gemensamma för samtliga pedagoger är att de anser att föräldrarna



bör vara tillgängliga under inskolningsperioden både på förskolan men även att förälder ska ha möjlighet att kunna komma till förskolan vid behov efter lämning under de första två veckorna. Åsikterna går isär hur vida föräldern skall delat aktivt i verksamheten eller inte. Några pedagoger anser det givande att föräldern deltar aktivt under hela dagar för att introducera barnet i verksamheten och för att ge pedagogerna värdefull information om barnet. Andra anser att syftet är att barnet skall släppa taget om föräldern under inskolningen och att föräldern därför inte skall delta aktivt så detta blir tydligt för barnet.

### 5.1.3 Sammanfattning

Utifrån den fenomenografiska ansatsens teori uppfattar pedagogerna inskolningsmodellerna olika utifrån deras tidigare erfarenheter. Erfarenheter som de bygger sitt ställningstagande kring om de olika modellerna. Jag drar ändå slutsatsen att oavsett vilken modell man förespråkar så gör man de val som man anser är det bästa för barnet. Att barnet står i fokus för att inskolningen ska vara en positiv tid man sedan skall kunna bygga vidare på med hänsyn till barnet. Utifrån Ainsworths främmandesituationer kan jag se likheter med inskolning, där barnet som börjar förskolan möter en ny främmande miljö samt nya främmande människor. I dessa situationer blir den första anknytningspersonen viktig då den står för tryggheten i allt det nya och främmande (Havensköld och Risholm Mothander, 2009, s 191). I den föräldraaktiva inskolningsmodellen är det föräldern som också är barnet anknytningsperson, som introducerar barnet i det främmande och nya. I den traditionella modellen där föräldern skall inta en passiv rolla är det pedagogerna, som är nya för barnet, som skall locka dem genom lek bort från föräldern. Här använder man sig av barnets nyfikenhet och utforskarglädje för bygga en ny relation. Pedagogerna har en gemensam syn om vikten av att föräldern, oavsett på vilket sätt denna deltar i verksamheten under inskolningen, ändå skall var tillgänglig i syfte att barnet alltid ska ha en nära anknytning till hands vid behov.

### 5.2 Trygghet och anknytning

I detta avsnitt redogör jag för hur pedagogerna arbetar för att trygghet och anknytning etableras under inskolningen. Jag kommer också ta upp uppfattningar kring pedagogens roll under inskolningen.

### 5.2.1 Pedagogens roll

Utifrån de olika inskolningsmodellerna intar även pedagogerna olika roller. I den traditionella modellen är pedagogens roll att vara den ”roliga” som fångar barnets intresse och nyfikenhet genom lek. I den föräldraaktiva inskolningsmodellen är föräldern delaktig i verksamheten och leker med barnet och barngruppen samt introducerar barnet i förskolan rutiner. Här får pedagogerna två olika roller. Dels att introducera föräldern i verksamhetens rutiner samt knyta kontakt med barnet. Alla pedagoger använder sig av en pedagog som har ansvar under inskolningen, en ansvarspedagog. Ansvarspedagogen är den som i första skedet tar kontakt med familjen och barnet och den som tar emot på förskolan. Det är också överens om att successivt presentera de andra pedagogerna i arbetslaget och att barnet med tiden även ska knyta an till dem. Dels för att de anser att det gynnar barngruppen att alla pedagogerna har en god relation till alla barn, men det menar även att det minskar sårbarheten i arbetslaget om en pedagog till exempel skulle bli sjuk. Då har barnet alltid någon annan pedagog att ty sig till.

Mats menar att det är en pedagog som har ansvaret men att de försöker slussa in andra vuxna så att barnet även lär känna dem. Han säger att ”även om ansvarspedagogen alltid är med så visar man sig lite att här är jag”. Även Alejandra understryker vikten av att introducera andra pedagoger på förskolan under inskolningen och menar att ”även om jag inte själv har inskolningen så är jag nära och introducerar mig själv, lockar med olika saker och visar att jag finns för barnet”. Samtliga pedagoger säger att de även är medvetna om att barnet kan välja någon annan än ansvarspedagogen att skapa en anknytning till. Rebecca menar att barnet inte måste vara med ansvarspedagogen om barnet anammar någon annan pedagog ”då få den ju byta”. Gunsan säger att ”Sen kan det ju bli lite det här ”god guy, bad guy”. Att om man är den här som har inskolningen och som föräldern alltid lämnar till så sträcker dom sig gärna efter någon annan som dom tycker om”. Detta gör att samtliga pedagoger uppfattar att det är bra att ha en pedagog som ansvarar för inskolningen oavsett vilken modell som används. Anknytningsteorin konstaterar att barn är selektiva i sina anknytningsrelationer och att små barn inte accepterar nya relationer hur som helst utan väljer den som de i stunden anser kan ge dem bäst omvårdnad. Samtidigt har de flesta barn fler än en anknytningsrelation och en beredskap att utveckla flera relationer som i olika grad tjänar samma syfte (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, s 193). Jag kan utifrån pedagogernas uttalanden dra paralleller till Ainsworth anknytningshierarki. Där barnet i behov av tröst i första hand söker sig till den som står högst upp i anknytningshierarkin, finns inte den till hand söker sig barnet till den som står näst i rang och så vidare

## 5.2.2 Anknytning och trygghet under inskolning

Alla pedagogerna anser att samspel, anknytning och trygghet är viktiga aspekter under inskolningen och i hela verksamhet. Samtliga menar att barnets trygghet är grunden för deras vidare utveckling och utforskande och att hela inskolningsperioden skall signalera trygghet, lugn och ro för barnen, att knyta an och bygga en relation till minst en av pedagogerna. Att det är viktigt att man visar engagemang och visar barnet att man vill ha kontakt och bygga på en första anknytning. Petra säger att ”man måste hitta nyckeln till barn som är nya. Att man är uppmärksam och engagerad och ser barnet. Det är ju faktiskt min uppgift som pedagog att visa att jag är här, att jag kommer vara med dig och vill vara med dig på dagarna här på förskolan”. Hon säger att hon arbetar nära barnen och sitter mycket på golvet på deras nivå och introducerar material som ett sätt att ge barnet möjlighet att bygga upp en tillit till henne. Rebecca beskriver anknytningsprocessen på liknande sätt: ”vi jobbar ju så tätt och intensivt med barnet och bara knyter an, knyter an och visar att jag är trygg, jag kan trösta , jag är här, jag är här”. Hon berättar också att dom jobbar ”en till en” under den första tiden under inskolningen. Det innebär att en pedagog fokuserar enbart på inskolningsbarnet under inskolningen för att succesivt bygga upp en relation innan barnet introduceras till andra barn och pedagoger.

Att som pedagog finns nära barnet ser jag som något samtliga pedagoger tycker är en viktig del i anknytningen och början på relationsbyggandet under inskolningen. Enligt anknytningsteorin är barn i behov av en person att knyta an till både i deras hemmamiljö och på förskolan. Det blir därmed pedagogernas ansvar att forma en trygg miljö där barnet kan knyta an och också skapa sig en relation till den övriga barngruppen och skapa sin egen identitet. Det är pedagogerna som agerar och skapar relation till barnet för att bli deras trygga bas på förskolan (Havensköld & Risholm Mothander, 2009, 192).

Flertalet av pedagogerna säger även att det är viktigt att skapa tydliga rutiner för att barnet skall finna en trygghet i verksamheten. Genom att varje dag göra lika under de första veckorna så lär sig barnet vad som kommer att hända under dagarna och känna igen verksamhetens mönster. Barnet kan då fokusera på innehållet och relationen till pedagogerna och övriga barngrupp.

### 5.2.3 Sammanfattning

Att vara nära barnet, visa engagemang och finnas till hands tycks vara något som alla pedagoger förespråkar när den första kontakten skall etableras. Enligt Sterns teori skapar barnet sig en föreställning om vem den nya personen de möter är och vilka avsikter han eller hon kan ha. Genom att hitta ett gemensamt fokus i exempelvis en leksak eller aktivitet kan man tillsammans med barnet dela engagemang, nyfikenhet och upptäckarglädje som stimulerar barnet att gå vidare i att bygga upp en kontakt. Vilket jag kopplar till pedagogernas beskrivningar av att arbeta nära barnet och locka barnet till lek. Genom att pedagogen är närvarande och försöker ”känna in barnet” upptäcker barnet att den själv kan förmedla vad den vill göra, vad den vill ha eller vill ha hjälp med visar pedagogen att de fångar upp barnets intentioner och visar på en tillgänglighet och förståelse för barnet. Framför allt är detta av vikt då små barn med ett outvecklat språk kommunicerar via kroppsspråk så förstärker det vikten av att pedagogerna i samspelet förstår barnet signaler (Brodin & Hylander, 1997, s 64-65). Slutledningen är att det är viktigt att skapa en god relation till barnet enligt samtliga pedagoger.

### 5.3 Vad pedagogerna anser är det viktigaste aspekterna under inskolningen

Resultatet visar att samtliga pedagoger tar upp föräldrarna som en viktig aspekt under inskolningen. Dels vikten av att ge dem information om inskolningen innan start, men också att under inskolningen vara tydlig med vad som förväntas av föräldrarna. Samtliga pedagoger menar att ”trygga föräldrar ger trygga barn” och en av pedagogerna menar att det egentligen är föräldrarna som behöver inskolas. Genom att ge föräldrarna en god introduktion och skapa en god relation till föräldrarna anser pedagogerna att det därmed blir lättare för barnet att sedan knyta an till dem, men att föräldrarna behöver guidning.

Petra: Man måste verkligen visa föräldrarna hur dom ska göra,  
så att dom blir trygga i det hela då kommer barnet också bli trygga  
när vi tar över. Om vi verkligen guidar föräldrarna rätt i alla situationer  
då tar vi ju bara över det som barnet redan har lärt sig av sina föräldrar.

Pedagogerna talar även enigt om att hur viktig det är att föräldern inte speglar över sin egen eventuella oro på barnet utan förmedlar en positiv bild av både förskolan och pedagogerna.

Rebecca: Att dom inte tar med sig barnets känslor, alltså att dom stöttar och gillar oss pedagoger, att dom är nyfikna ”vad kul det ska bli att träffa pedagogerna”.

Mats säger även att det är viktigt att föräldern har tagit beslutet att de vill att barnet skall börja på förskolan och berättar om en situation där en förälder ångrade sig och istället beslutade sig för att vara föräldraledig ytterligare en tid, då den inte kände sig redo att separeras från barnet. Även Rebecca tar upp vikten av att föräldern är medveten om och tänkt över sitt beslut om förskola då det oftast är föräldern som ”bär på mycket separationsångest”. Rebecca säger att hon ofta jobbar med föräldrarna och skickar hem bilder och ger dem mycket information för att de på så sätt ska se att deras barn har det bra på förskolan och bli trygga i det. Denna dagliga återkoppling är gemensamt för samtliga pedagoger som i respektive verksamhet har olika forum där bilder och annan information förmedlas till föräldrarna under dagarna.

Gunsan menar att det också är viktigt att förmedla till föräldrarna vad dom kan förvänta sig av sina barn under den första inskolningsperioden. Att barnet kanske är mer trött än vanligt på grund av alla nya intryck, att på grund av det kan barnet drömma livligt på nätterna, att dom kanske är ledsna vid lämning men att det oftast går snabbt över. Hon menar att det är viktigt att förbereda föräldrarna för situationer som kan uppstå ”så att dom inte blir jätte oroliga för sina barn” och att pedagogerna alltid hör av sig om barnets ledsamhet inte går över. Flera pedagoger talar även om att det är tillmötesgående för barnets behov vid lämning då det händer att barn ofta har leksaker med sig hemifrån. De talar om att barn och även föräldrar skapar olika rutiner som ibland gör lämningen lättare men ibland försvårar separationen. Petra säger att ”det är viktigt att föräldern bestämmer sig för när den ska gå och sedan går, så att den inte kommer tillbaka. Då överförs bara osäkerhet till barnet”. Här berättar flera att de ibland måste gå in och hjälpa föräldern med att säga hej då till barnet och att alla pedagoger förespråkar en ”kort lämning”.

I pedagogernas utalanden tolkar jag att kontakten och relationen med föräldrarna är en viktig aspekt under inskolningen. Samtliga pedagoger menar att det är hos föräldrarna förutsättningarna för att barnet skall få en trygg start på förskolan börjar. Det finns också en tydlig koppling till det Winnicotts övergångsperiod där barnet skapar sig olika rutiner vid exempelvis lämning på förskolan som ett svar på den ångest barnet upplever i separationen från föräldern (Winnicott,

2003, s 20, 36). Där pedagogerna beskriver hur dom på olika sätt får stötta föräldern i överlämningen.

### 5.3.1 Sammanfattning

Samtliga pedagoger menar att det är hos föräldrarna förutsättningarna för att barnet skall få en trygg start på förskolan börjar. Samarbetet mellan pedagoger och föräldrar är viktigt för barnets utveckling och anknytning på förskolan. Det finns en samsyn bland pedagogerna i att föräldern har ansvaret i att överföra en positiv bild av förskolan och pedagogerna vilket även stämmer överens med Brobergs bild av dagliga separationer utifrån anknytningsteorin (Broberg, 2006, s 183). Han talar även om en ambivalens hos föräldrar som kan förmedlas till barnet då föräldern känner osäkerhet med att lämna barnet till förskolan. Detta kopplar jag till pedagogernas bild av hur viktigt det är att föräldrarna blir trygga med pedagogerna och att det finns en god relation dem emellan. Att många arbetar med i första hand få föräldrarna trygga för att sedan kunna överföra denna trygghet till barnet.

## 6. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att ta reda på pedagogers uppfattning och erfarenhet kring inskolning och olika inskolningsmodeller, traditionell inskolning och föräldraaktiv inskolning. Studien bygger på en jämförelsestudie mellan tidigare forskning och teori som tar avstamp i anknytningsteorin, utvecklingspsykologin och intervjuer med pedagoger med olika erfarenhet om de olika inskolningsmodellerna. Diskussionen delas upp i rubriker utifrån studiens frågeställningar.

### 6.1 Pedagogernas erfarenhet och föreställningar om inskolning och olika inskolningsmodeller

Det finns många aspekter som kan påverka människans utveckling från nyfödd till vuxen. I Sverige idag går en stor del av alla barn i förskolan, som blir en viktig plats och en viktig del i barnens utveckling. Detta ställer krav på att de pedagoger som arbetar har goda kunskaper om hur barn utvecklas utifrån utvecklingspsykologiska teorier samt hur relationer byggs ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv. Inskolningen kan förskolehistoriskt ses som en ”ny” företeelse med sitt införande under 70-talets daghem och som med tiden utvecklats och förändrats. I dag används en traditionell inskolningsmodell och en föräldraaktiv modell som båda varierar i utförande mellan olika förskolor. Genom historien finns likheter och skillnader mellan de olika modellerna där både pedagogerna och föräldrarna har olika roller under inskolningen. Ingen av pedagogerna hänvisar till forskning när de pratar och beskriver valet av inskolningsmodell och utförande utan hänvisar till egen erfarenhet. Förförståelsen av den forskning som finns där man generellt utgått från ett anknytningsteoretiskt perspektiv grumlats av en normativ prägel. Forskningen bygger på empiriska iakttagelser, där barn anses bli mer trygga utifrån en viss modell. Att göra en deskriptiv forskning som tittar på hur det är utan att i förväg värdera det som framkommer har jag inte hittat i min sökning. Detta beror eventuellt på att det kan vara svårt att finna lämpliga metoder för sådan forskning. Även om åsikterna går isär kring de olika modellerna och att det saknas relevant forskning kring inskolning ser jag ändå i min studie att pedagogerna väljer inskolningsmodell med utgångspunkt i barnets behov. Detta förutsätter att pedagogerna har de kunskaper som behövs utifrån ett utvecklingspsykologiskt perspektiv och anknytningsteoretiskt.

Då tankarna har varierat under åren om vad som är bäst för barnet går åsikterna isär inte enbart mellan pedagogerna utan även bland forskare och psykologer. Förskolepsykologen Gunilla Niss menar att korta inskolningar (föräldraaktiv inskolning) inte gynnar barnets trygghetsskapande på förskolan och att små barn behöver längre tid för att knyta an till pedagogen (Möller, 2017). Detta går emot flertalet av pedagogernas uppfattningar i min studie kring den föräldraaktiva inskolning där föräldern är delaktig i verksamhet under tre dagar. De menar istället att barnen får en trygg inskolning med sin anknytningsperson, föräldern, som är den som introducerar barnet i förskolans rutiner och verksamhet. Pedagogerna menar att föräldrarna också ”skolas in” under inskolningen och får en insyn i hur pedagogerna arbetar, deras förhållningsätt till övriga barn i gruppen vilket skapar en trygghet hos föräldrarna. Detta synsätt stämmer överens med biträdande professor Maria Simonssons studie där det framkommer att föräldrar blir tryggare när det får vara delaktiga, se rutiner och lära känna pedagogerna. Simonsson menar vidare att pedagogerna har möjlighet att studera föräldrar-barn-relationen och ser då hur barnet är vant att bli omhändertaget (Villanueva Gran, 2017). Det är en värdefull information som pedagogerna sedan kan använda sig av i deras relationsbyggande med barnet vilket också framkommer i min studie. Det som talar emot pedagogernas uppfattning kring aktiva föräldrar i verksamheten är att det blir en otydlighet kring att tanken är att barnet sedan skall vara på förskolan utan sin förälder. Där menar Niss att det är viktigt att föräldrarna inte leker med sina barn på förskolan utan att det ska synas tydligt att det är pedagogerna som hör till förskolan tillsammans med leksaker och roliga aktiviteter (Larsson, 2011).

Alla pedagoger säger att de gör en plan inför inskolningen och att den kan förändras och anpassas efter individen. Det som jag ser som ett grundläggande i mitt resultat är att pedagogerna i min studie talar om vikten av att ge barn trygghet, närhet och god omvårdnad som en grund för utforskande och lärande. Om inte båda behoven tillgodoses kommer ingen av dem att bli tillgodosedda. Samtliga pedagoger menar också att inskolningen är en viktig del i verksamheten då den lägger grunden för barnets och familjens hela förskoletid.

## 6.2 Pedagogernas beskrivning av hur trygghet och anknytning etableras under inskolningen

En jämvikt mellan anknytning och utforskande är viktigt för att barn skall utvecklas på ett bra och hälsosamt sätt. Pedagogerna menar att anknytningen är det primära som man arbetar med under inskolningen. Att få en god kontakt med barnet och även föräldern. I Cugmas studie



framkom att barn gärna vill bli bemötta av pedagoger på samma sätt som de har blivit av sina vårdnadshavare (Cugmas, 2011, s 46). Detta stämmer överens med vad pedagogerna, som förespråkar den föräldraaktiva inskolningsmodellen, som menar att dom har möjlighet att studera föräldrar-barn-relationen för att sedan kunna bemöta barnet på liknade sätt som föräldern bemöter barnet. I de fall där anknytningen har varit otrygg menar Cugmas att pedagogerna får en viktig roll då barnet kan skapa starkare band till pedagogen än till vårdnadshavaren. I dessa fall kan det var gynnsamt att föräldern inte deltar aktiv i verksamhet så barnet får möjlighet att bygga upp den viktiga anknytningen till pedagogen. Birthe Hagström tar i sin avhandling upp hur pedagoger genom fortbildning kan utveckla rollen som anknytningsperson. Hon menar, utifrån Bowlbys anknytningsteori, att barn har med sig ett anknytningssystem från födelsen men att det parallellt med detta även finns ett motivations system som styr barnets lust och nyfikenhet till att utforska. I avhandlingen framkom att barn med otrygg anknytning visade på svårigheter att ta kontakt och samspela med vuxna då tilliten saknades. Detta ledde i sin tur till att barnet inte visade något intresse för vuxna och att pedagogerna då skapade strukturer som anpassades till barnets behov (Hagström, 2010, s 121). Detta visar hur viktigt det är att kunna anpassa inskolningen utifrån individuella behov. Att valet av inskolningsmodell kan finnas som en grund i planeringen av inskolningen men att det ändå alltid är barnets behov som bestämmer utförandet av inskolningen. Hagstöm hävdar att en viktig del för att barnet skall känna trygghet i förskolan och knyta an till pedagogen är att barnet upplever att den får sitt behov av omsorg tillgodosett. När barnet har svårigheter att besvara och ta emot känslomässig kontakt ligger det i pedagogens ansvar att ta det första steget och finna strategier till första steget i denna kontakt. Detta anser jag belyser aspekten av hur viktig inskolningen är i förskolans verksamhet och att en stor del av ansvaret ligger hos den enskilda pedagogen att bemöta alla barn utifrån behov. Men för att kunna göra det på ett bra sätt krävs både kunskap och utbildning och framför allt mer forskning kring inskolningen i förskolan.

### 6.3 Vad pedagogerna anser är det viktigaste under inskolningen

Pedagogerna i studien menar att en av det viktigaste aspekterna var relationen till föräldrarna. Flera menade att trygga föräldrar också ger trygga barn under inskolningen och att en god kontakt med föräldrarna även kan vara gynnsamt i framöver vid eventuella samtal om barnets utveckling. Förskolepsykologen Gunilla Niss menar att det är viktigt att vårdnadshavarna känner att deras barn blir väl omhändertaget på förskolan och att kontakten och samarbetet med pedagogerna har betydelse för att barnet skall känna trygghet i verksamheten (Niss & Söderstöm, 2006, s 18).

Flera pedagoger menar att föräldrarna inte enbart behöver få information om inskolningen utan också om förskolans uppdrag, den dagliga verksamheten samt vad vårdnadshavaren kan ha inflytande över eller inte. En av pedagogerna i min studie välkomnar att föräldrar har inflytande och är delaktiga i verksamheten och menar att i den föräldraaktiva modellen få föräldrar den möjligheten. Genom att de är delaktiga under hela dagar får de en inblick i hur verksamheten fungerar, och har därför en annan möjlighet att också kunna påverka och dela åsikter som kan ventileras med pedagogerna. Detta gör att föräldrar får en annan förståelse för hela förskoleverksamheten. Bland annat att pedagogerna arbetar utifrån både ett grupperspektiv och ett individuellt perspektiv medan föräldern enbart har sitt eget barns bästa för ögonen, så måste pedagogen inta flera perspektiv och beslut i verksamheten.

En av pedagogerna i studien har hembesök innan första besöket på förskolan. Niss menar att det är bra att barnet får bekanta sig med pedagogen i sin trygga hemmiljö och att det skapar en igenkännings effekt när barnet sedan kommer till förskolan (Möller, 2017). Det ger också föräldrarna möjlighet att i lugn och ro ställa frågor och få information av pedagogen. I de flesta förskolor var det vanligt med inskolning under 70-talet men det har mer och mer tagits bort och pedagogerna uppger att det inte finns tid i verksamheten för att göra hembesök. Även synpunkter fanns att föräldrar inte vill ha insyn från förskolan i hemmet vilket kan vara en av orsakerna till att hembesöket togs bort.

Birthe Hagström menar i sin avhandling att det är märkligt att så mycket fokus läggs på att föräldrarna ska känna sig trygga. Hon ifrågasätter den föräldraaktiva inskolningen och menar att den är mer till för föräldrarna än för barnet. Att det inte är barnets behov som är i fokus och är mycket kritiskt till inskolningsmodellen (Larsson, 2011). Utifrån min studie ställer jag mig frågande till om det nödvändigtvis måste finnas en konflikt mellan de olika modellerna och hur relationer skapas mellan pedagoger, barn och föräldrar. Enligt pedagogernas uppfattning tolkar jag att det är ett samspel som skapas parallellt under inskolningen, där kontakt knyts med både föräldrar och barn. Vilka förutsättningar som finns, vilka modeller av inskolning som praktiseras blir sekundärt så länge en god relationer skapas.

## 7. Vidare forskning

Under arbetes gång har jag reflekterat över hur underforskat område inskolning är i relation till hur många barn i Sverige som går i förskola och som skolas in i olika verksamheter. För många är det den första stora separationen som kan vara svår för både barn och föräldrar. Det finns en oro hos flesta föräldrar när barnet skall börja förskolan och lämnas över till nya personer och vara i en nya miljö. Vad som är bäst för barnet går isär både bland pedagoger och forskare men ändå så finns inga tydliga riktlinjer eller studier på hur barn hanterar inskolningen. Jag saknar en större forskning som sträcker sig över tid där olika inskolningsmodeller praktiseras och där man har följt upp barn, föräldrar och pedagoger. Att man exempelvis genom storskaliga enkätstudier systematiskt mäter vilka inskolningsmodeller förskolor använder och att detta sätts i samband med barnets utveckling senare i livet. Vilka relationer, skolresultat, kontakt med socialtjänst, polis och så vidare kan man se över tid. Lika väl som jag ser till de omsorgsetiska aspekterna i min studie så finns det även konsekvensetiska aspekter som bara går att undersöka genom studier som sträcker sig över längre tid och utgår från ett större urval. Framtida forskning kan även innebära att studera barns upplevelse exempelvis genom att mäta stressfaktorer som barn utsatt för vid separation och hur barnet knyter an till pedagogerna utifrån inskolningsmodell. Finns det någon modell som är att föredra framför den andra? Vilken uppvisar minst stress för barnet? Jag tycker även att forskning kring nya arbetssätt och utförande av de olika inskolningsmodellerna bör lyftas fram och genomföras. Det är av största vikt att nya modeller och metoder utvärderas och undersöks för att få mer kunskap om vad som kan gynna barn eller vad som skapar svårigheter för vissa barn. Att forska fram nya kunskaper som även granskar och kritiserar gamla kunskaper samt att studera pedagogernas bemötande av barn under inskolning. Jag ser fram emot att i framtiden se att det utvecklas en forskningsbaserad modell som underlag för inskolning.

## 8. Referenslista

Broberg, Anders (2006). *Anknytningsteori: Betydelsen av nära känslomässiga relationer*. 1. Utg. Stockholm: Natur och Kultur.

Brodin, Marianne & Hylander, Ingrid (1998). *Att bli sig själv. Daniel Sterns teori i förskolans vardag*. 1. Uppl. Stockholm: Liber

Cugmas, Zlatka (2011). *Relation between children's attachment to kindergarten teachers, personality characteristics and play activities. Early Child Development and care 2011*, vol 181 (9).

Eriksson, Marie (2010). *En bra start: om inskolning och föräldrakontakt i förskolan*. Stockholm: Lärarförbundets förlag

Fock, Magnus (2010): Lärarnas Historia artikel: *Förskolans pionjärer*, Stockholm: Lärarnas historia, mars, 2010. [www.lararnashistoria.se](http://www.lararnashistoria.se)

Hagström, Birthe (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskolan*. Diss. Lund: Lunds universitet, 2010

Havensköld, Leif & Mothander Risholm, Pia (2009). *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Liber

Hedin, Lotta (1987). *Inskolning på daghem: ett planeringsunderlag*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Johansson, Gunnel & Åstedt, Inga-Britt (1996). *Förskolans utveckling – fakta och funderingar*. Stockholm: HLS förlag

Larsson, Annika (2011). *Olika modeller för inskolning*. Lärarnas Tidning. 13 juni.

Larsson, Staffan (2011). *Kvalitativ analys – exemplet fenomenografi*. Linköping: Staffan Larsson

Lindgren, Camilla & Torro, Tuula (2017). *Trygg inskolning: grunden för en givande förskoletid*. Första upplagan Stockholm: Gothia Fortbildning

Lundbäck, Maja (2013). *Barnen förlorar på kort inskolning*. Lärarnas nyheter, 1 december.  
Tillgänglig på Internet:  
<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2013/01/12/barnen-forlorar-pa-kort-inskolning>

Lundmark, Jenny (2008). *Ny metod kan förkorta inskolningen på dagis*. Dagens Nyheter, 28 oktober.  
Tillgänglig på nätet:  
<https://www.dn.se/nyheter/sverige/ny-metod-kan-forkorta-inskolningen-pa-dagis/>

Läroplan för förskolan Lpfö 98. 2., rev. uppl. (2011). Stockholm: Skolverket

Myrdal, Alva (1935). *Stadsbarn: en bok om deras fostran i storbarnkammare*. Stockholm: Kooperativa förbundet

Skolministeriet Utbildningsradion, Möller, Kicki (2017). *Hur skolar man in ett barn i förskolan?*. Skolministeriet, Sveriges Radio. 4 augusti  
Tillgängligt på nätet:  
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/896414?programid=3837>

Niss, Gunilla & Söderström, Anna-Karin (2006). *Små barn i förskolan. Den viktiga vardagen och läroplanen*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur

Patel, Runa och Davidsson, Bo. (2011). *Vetenskap, kunskap och praxis*. Malmö: Gleerups Utbildningar AB

Simonsson, M. (2018). *Changing Subject Positions of the Parents During the Introduction to the Swedish Preschool*. I *Sixteenth Annual Hawaii International Conference on Education* (Vol. 1, s. 153–153). Honolulu

Skolverket: Riksnivå (2018): *Sveriges officiella statistik om förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning. D. 2, Barn, elever och personal* :

*förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, förskola, öppen förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, sameskola, specialskola, särskola, gymnasieskola, Komvux, Särvux, svenskundervisning för invandrare (Sfi), kompletterande utbildningar och svensk utbildning i utlandet.* Stockholm: Skolverket

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2391>

Skolverket (2017). *Måluppfyllelse i förskolan. Skolverkets allmänna råd med kommentarer.* Stockholm: Skolverket.

Villanueva Gran, Tora (2017). *Snabba inskolningar gör föräldrarna trygga.* Pedagogiska Magasinet. 22 September

Tillgänglig på nätet:

<https://pedagogiskamagasinet.se/snabb-inskolning-gor-foraldrarna-trygga/>

Winnicott, Donald W. (2003). *Övergångsobjekt och övergångsfenomen, ur Lek och verklighet* Stockholm: Natur och kultur.

SOU 1968 års barnstugeutredning (1972). *Förskolans betänkande.* Stockholm: Liber förlag/  
Allmänna förl.

Bilagor

Information om samtycke

Intervjuguide

Värmdö 2018-10-19

### **Information om undersökning kring inskolning.**

Jag är student på det erfarenhetsbaserade förskolläraryrket vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver jag ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och mitt kommande yrke som förskollärare. Studien kommer att handla om pedagogers uppfattning om inskolning och om olika inskolningsmetoder. Syftet är att ta reda på vad pedagoger har för uppfattning om inskolning utifrån egen erfarenhet och kunskap.

För att samla in material till studien skulle jag gärna vilja besöka er Förskola under vecka 44 eller vecka 45. Jag skulle då vilja intervjua pedagoger, både barnskötare och förskollärare, för att ge dem möjlighet att bidra med sin uppfattning och erfarenhet kring inskolning. Intervjun bygger på frågor kring olika områden så som anknytning, föräldrakontakt och barnets socialisering i grupp och miljö. Under intervjun kommer anteckningar att göras och vid deltagarens medgivande även ljudupptagning ske, d.v.s att samtalet spelas in via mobil för att sedan transkriberas.

Genomförandet av uppsatsen är reglerat av etiska riktlinjer som rör tystnadsplikt och anonymisering. Detta betyder att personalens och verksamhetens identitet inte får avslöjas. Det insamlade materialet avidentifieras och inga register med personuppgifter kommer att upprättas. Materialet kommer inte att användas i något annat sammanhang utan bara i det egna analysarbetet. Den färdiga uppsatsen kommer sedan att publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

All medverkan i studien är frivilligt och kan avbrytas när som helst, även efter att materialinsamlingen har påbörjats. Om ni samtycker till studien fyller ni i bifogat formulär.

Kontakta gärna mig eller min handledare för ytterligare information!

Vänliga hälsningar,  
Linda Lindqvist

Frans Hagerman  
Södertörns högskola

Formulär för samtycke till deltagande i studie.

Jag/vi samtycker till att deltar i studien.

namn: .....

namnunderskrift.....

Om du/ni inte samtycker till att medverka i studien så bortse från detta brev.



## Bilaga 2

### **Intervjuguide**

Allmänna frågor:

\* Hur länge har du arbetat inom förskolan?

\* Vilken yrkestitel har du?

\* Vad har du för tankar om inskolning?

\* Har du erfarenhet av olika inskolningsmetoder?

\* Varför har ni valt den inskolningsmetod ni har?

\* Har ni en ansvarspedagog under inskolningen?

\* Vilken roll har de andra pedagogerna under inskolningen?

Anknytning:

\* Hur ger ni barnet möjlighet att bygga relation till pedagogen/pedagogerna?

\* Hur gör ni för att skapa trygghet för de nya barnet?

\* Hur ser ni att barnen ”tankar” trygghet i verksamheten?

\* Ges barnet möjlighet att lyfta sina åsikter om inskolningen?

\* Hur tänker ni kring situationer då ett barn är mycket ledsen under inskolningen?  
Hur kommunicerar ni kring det med barn och vårdnadshavare?

\* Har du varit med om att barn skapar egna rutiner vid lämning och hämtning? Vad tänker du kring sådana situationer? Vad gör ni för att evt underlätta vid sådana situationer?

Kontakt med vårdnadshavare:

\* Vad tycker ni är viktigt att förmedla till vårdnadshavarna innan inskolningen startar?

\* Hur förmedlar ni ert syftet med inskolningen till vårdnadshavarna?

\* Vilka förväntningar har ni på vårdnadshavarna och hur förmedlar ni dessa förväntningar till dem?

\* Hur tänker du kring att varje familj är unik?

\* Hur samarbetar ni med vårdnadshavaren kring förberedelserna för den första lämningen?

\* Hur stödjer ni vårdnadshavaren vid hämtning och lämning?

\* Hur förhåller ni er till att någon annan vuxen än barnets vårdnadshavare gör inskolningen?

\* När definierar ni att inskolningen är klar, och hur förmedlas det till vårdnadshavarna?

\* (Hur länge anser du att en inskolning varar?)

Socialisering – grupp och miljö (interaktion):

\* Hur använder ni den befintliga barngruppen under inskolningen?

(tex tar ni hjälp av de andra barnen för att introducera de nya)

\* Hur ser ni att barnet börjar bygga relationer till kamraterna i gruppen?

(söker sig, visar nyfikenhet till andra barn)

\* Hur förbereder ni barnet på nya miljöer i verksamheten?

(skogen, parker, utflykter, händelser, innemiljöer, aktiviteter)

Allmänt:

\* Hur följs inskolningarna upp?

\* Hur utvärderas inskolningen?

\* Är det något du vill tillägga?

\* Vilket fingerat namn vill ni ha i undersökningen/C-uppsatsen?



